

'Zoek het contact.
Leer je burens kennen'
Ada Rebel

'Het is eerst en vooral een huis van
God, maar óók van de wijk.'
Bertil Rebel

'Ruimte krijgen om écht kerk
te zijn, daar gaat het om.'
Esther Reinders

#Kijk verder!





"Als je wacht tot het moet, dan ben je te laat."

*Harm Hoftiezer
aan het woord*



In dit nummer

- 5 Spitsvondig**
De scharnierfunctie van de classis
- 8 Expert aan het woord**
Samen sterker: regionaal kerkbeheer als antwoord op groeiende kwetsbaarheid
- 12 Toerusting**
Niet alleen, maar samen: kerkbeheer dat toekomst heeft
- 14 Do's & don'ts**
Regionaal samenwerken op kerkbeheertaken
- 16 Toerusting**
Welke rol spelen VKB-partners hierbij?
- 18 De stelling**
- 21 VKB Partners**
- 22 Let's talk**
Checklist voor jouw kerkelijk bureau
- 24 Kom binnen!**
Kijk rond in de Oosterheemkerk te Veenendaal
- 28 Aan het loket**
Organisten gezocht: hoe kerkelijke gemeenten nieuwe wegen vinden
- 30 Spiegelgesprek**
Esther en Wim
- 33 Column**
Barbara Lamain
- 35 Facts & Figures**
De belangrijkste resultaten over 2025

Redactioneel

#Kijk verder!

Hoe zorgen wij ervoor dat onze gemeenten ook over vijf of tien jaar nog vitaal en bestuurlijk gezond zijn? Die vraag klinkt in toenemende mate door in het kerkbeheer. Te vaak kijken we vooral naar het hier en nu: redden we het dit jaar nog met vrijwilligers, financiën en organisatie? Maar wie vooruit wil, moet verder kijken. Dat is precies waar dit nummer van Kerkbeheer bij wil helpen, met bijzondere aandacht voor regionale samenwerking en de rol van het regionaal kerkelijk bureau.

Samenwerken over de grenzen van de eigen gemeente heen vraagt om een mentaliteitsverandering. Het betekent loslaten dat we alles zelf moeten blijven doen. Het betekent ook vertrouwen: in elkaar, in nieuwe vormen van organisatie, en in een toekomst die er anders uit kan zien dan we gewend zijn.

Tegelijk ligt er een andere verleiding op de loer: die van het omkijken. Natuurlijk mogen we dankbaar terugzien op wat geweest is, maar blijven hangen in het verleden kan ons verlammen. De gedachte 'zo mooi als toen wordt het nooit meer' helpt ons niet verder. De situatie is veranderd en dat vraagt om nieuwe antwoorden.



Ook de Bijbel spreekt hier in alle eerlijkheid over. In Haggai 2 lezen we dat het volk Israël de nieuwe tempel ziet en verzucht dat deze in niets lijkt op de luister van vroeger. Maar God roept hen op om door te bouwen en moed te houden: "Nu dan, wees sterk [...], spreekt de HEERE. Werk door, want Ik ben met u, spreekt de HEERE van de legermachten." (Haggai 2:5) Niet omdat het nieuwe gebouw indrukwekkender zal zijn in steen en omvang, maar omdat Hij zelf Zijn heerlijkheid erin zal laten wonen. De toekomst ligt niet in het herstellen van het verleden, maar in het vertrouwen op Gods belofte.

Dat perspectief mogen ook wij meenemen. Regionale samenwerking is geen verlies, maar een kans om samen verder te bouwen. Kijk daarom verder, voorbij vandaag én voorbij gisteren, en ontdek wat mogelijk wordt als we ons toevertrouwen aan de weg die voor ons ligt.

Wilnanda Hukom
Eindredacteur

Hét veilige platform voor kerken dat overzicht en structuur biedt

voor vergaderen, VOG-beheer, archiveren en samenwerken



- ✓ Alles op één centrale plek
- ✓ Veilig en AVG-proof samenwerken
- ✓ Rust en overzicht voor het bestuur
- ✓ Continuïteit en ondersteuning

Meer dan 5000 gebruikers gebruiken dit bij vergaderen, archiveren en samenwerken

VOOR MEER INFORMATIE EN CONTACT GAAT U NAAR

085-40180400
info@bestuursgemak.nl
www.bestuursgemak.nl



VELLEMA
Passie voor mens en techniek

De specialist op het gebied van onderhoud, reparatie, restauratie of vervanging van:

- ✦ Luidklokken, slaghamers, klepels en luidmotoren
- ✦ Wijzers, wijzerplaten en aandrijvingen
- ✦ (Led) verlichting op wijzers en wijzerplaten
- ✦ Monumentale uurwerken
- ✦ Automatisch gewichten-opwindsysteem
- ✦ Slingervangstelsel t.b.v. tijdcorrectie van monumentale uurwerken
- ✦ Moederklokken met DCF-ontvanger

Ook voor periodiek onderhoud kunt u bij ons terecht!

Vellema Toren uurwerken B.V.

Doniaweg 30H
9074 TK Hallum
0518 - 43 22 99
torenuurwerken.nl
info@vellema.nl

Kerkvitaal
Gemeenteadvies en -begeleiding



Wie jarig is trakteert

Symposium

4 september 's middags in Putten

Vitaal gemeente zijn

Met medewerking van o.a.

Joost Schelling (directeur VKB)
Ron Verduijn (architect Buro Stiel)
Alwin Kaashoek (Kaader Kerkadvies)
Theo Trox (Financieel beleidsadviseur PKN)
Vincenza La Porta (Directeur Ned.Dagblad, voorheen directeur KB Prot.Kerk Amsterdam)

Aangeboden i.v.m. 10 jaar

Kerkvitaal gemeenteadvies en -begeleiding

Opgave via info@kerkvitaal.nl of www.kerkvitaal.nl

Van harte uitgenodigd Vier met ons mee

Rik Buddenberg

De scharnierfunctie van de classis



In Kerkbeheer #5 2025 stond een interessant artikel over hoe de Protestantse Gemeente Uden-Veghel bijsprong toen in buurgemeente Cuijk de kerkenraad bijna ophield te bestaan. In Cuijk dreigde de continuïteit van het gemeentelven in gevaar te komen. Er waren nog wel middelen, maar te weinig ambtsdragers. Gekozen werd voor een constructie met meerdere vierplekken. Cuijk behield het eigen kerkgebouw en de lokale invulling van erediensten en pastoraat. Inmiddels is een voltijds predikant in beide gemeenten aan de slag. Een proces uit het boekje.

Inmiddels zijn in meerdere classes (Groningen/Drenthe, Delta, Noord-Holland) classisteams aan de slag om gemeenten in vergelijkbare omstandigheden te begeleiden in het moeizame proces van met elkaar samenwerken, al dan niet uitmondend in een volledige fusie zoals in Uden-Veghel en Cuijk. Niet altijd loopt het zo soepel als in deze Brabantse gemeenten. Dit roept de vraag op of de classis niet op samenwerking zou moeten kunnen aansturen, als deze niet vrijwillig tot stand komt, ter wille van het hogere doel, namelijk het behouden van zoveel mogelijk vierplekken.

Ambtsvisie

Door de nieuwe ambtsvisie waarover op dit moment binnen de Protestantse Kerk wordt gediscussieerd komen er naast de predikant twee nieuwe ambtsdragers bij, namelijk de pastor en de kerkelijk werker nieuwe stijl. Dit leidt tot een verzwaring van het takenpakket van de classis. Er moeten consulenten worden benoemd om de plaatselijke gemeente te begeleiden bij de keuze voor een predikant of een pastor waar de classis uiteindelijk over beslist. En

in het vervolg dienen niet alleen voor de predikant maar ook voor de pastor en de kerkelijk werker solvabiliteitsverklaringen te worden afgegeven.

Kerkgebouwen

Door de krimp van de kerk is het onvermijdelijk dat kerkgebouwen moeten worden afgestoten, simpelweg omdat de plaatselijke gemeente het onderhoud niet langer kan opbrengen. De nota *Speelruimte Gezocht* biedt een mooi afwegingskader maar gaat voorbij aan de vraag hoe we in alle regio's een zekere spreiding en dekking van kerkelijke gebouwen overhouden. Daarmee is de vraag relevant of de besluitvorming hierover alleen aan de plaatselijke gemeenten kan worden overgelaten of dat het belang van het behoud van religieus erfgoed dermate zwaar weegt dat de classis als naast hogere bestuurslaag hier een uitdrukkelijk toetsende rol moet gaan vervullen. Deze gaat dus verder dan de financiële toetsing door het CCBB.

Vragen

Deze accentverschuiving in de besluitvorming van de plaatselijke gemeenten naar de classis roept vragen op. Zoals of de classis deze taakverzwaring met de huidige formatie kan waarmaken. En wat betekent dit voor de autonomie van de plaatselijke gemeente? Kortom, de scharnierfunctie van de classis vraagt om een fundamentele bezinning op de rol van de classis in de governance van de Protestantse Kerk.

Nieuws

VKB-Marsh Award 2026

Win een prijs met jouw vernieuwende actie rond geldwerving

Veel gemeenten zoeken naar nieuwe manieren om hun geldwerving toekomstbestendig te maken. Niet alleen bij bestaande leden, maar ook bij jongeren, dorps-genoten, ondernemers, bezoekers of mensen die zich verbonden voelen met geloof, erfgoed en cultuur.

Heeft jullie gemeente de afgelopen jaren een vernieuwende actie opgezet? Hebben jullie nieuwe doelgroepen

betrokken? Of een aanpak gevonden die ook andere gemeenten kan inspireren?

Doe mee aan de VKB-Marsh Award 2026!

De drie beste inzendingen ontvangen: €3.000, €1.500 of €500 prijzengeld én aandacht in de publicaties van VKB Kerkrentmeesters. Inzenden kan tot en met 30 september 2026.

Deel jullie verhaal. Inspireer anderen. En laat zien hoe geldwerving ook vandaag missionair, creatief en/of verbindend kan zijn. Alle informatie en het aanmeldformulier vind je via www.kerkrentmeester.nl/award.



Doe mee aan de VKB-Marsh Award 2026

Help ons het kerkelijk bureau in beeld te brengen

Heeft jouw gemeente een kerkelijk bureau? Dan hebben we jouw hulp nodig. VKB Kerkrentmeesters wil beter inzicht krijgen in hoe kerkelijke bureaus werken, welke ondersteuning nodig is en welke software wordt gebruikt. Met dit inzicht kunnen we:

- Een digitale community starten via de VKB App;
- Kennis en ervaringen delen met collega's;
- Actuele workshops organiseren (onder andere AI, digitalisering, archivering);
- Gerichte informatie sneller delen;
- Werken aan meer uniformiteit en kostenbesparing.



Vul het inventarisatieformulier in (±10 minuten) op www.kerkrentmeester.nl/onderzoek-kerkelijke-bureaus/. Zo bouwen we samen aan sterk, toekomstbestendig en ondersteunend werk op kerkelijke bureaus.



VKB-bureau verhuisd naar Gorinchem

Op 7 mei is het bureau van VKB Kerkrentmeesters verhuisd van Dordrecht naar Gorinchem. Daarmee kwam een einde aan een lange periode aan de Vrieseweg 82. De aflopende huurovereenkomst vormde de directe aanleiding voor de verhuizing, maar ook de bereikbaarheid van Dordrecht speelde mee, zeker met het oog op de verwachte verkeershinder rond de brug over de Merwede (N3) in 2026 en 2027.

In Gorinchem vond de VKB een nieuwe plek in het bedrijfsverzamelconcept Meet&C aan de Stationsweg 29: centraal gelegen, goed bereikbaar en voorzien van moderne kantoorruimtes en gedeelde faciliteiten.

Het telefoonnummer blijft ongewijzigd: 078-639 36 66. Het nieuwe postadres is voortaan Stationsweg 29, 4205 AA Gorinchem. De postbus en het oude adres in Dordrecht zijn daarmee vervallen.



Ontdek de campagnematerialen

#SamenSterk

Gebruik een inhoudelijke vergaderopening

In de Protestantse Gemeente Goes maken ze na een intensieve tijd van fuseren en afscheid nemen, samen de beweging naar een toekomstgerichte focus. Dat is spannend en zoeken én tegelijkertijd Geestrijk, vertelt pastor Bart van Noord.

Tijdens een vergadering met de kerkenraad werd een video van de campagne #SamenSterk als opening gebruikt. Het leverde een boeiend gesprek op over elkaars talenten en waarin ze nog verder willen groeien.

Dat is precies de bedoeling van onze campagne! Met elkaar bouwen aan bezielde kerkbeheer. Ben jij op zoek naar een inspirerende vergaderopening of een programma om met de hele gemeente over kerkbeheer na te denken? Ontdek alle materialen via www.kerkrentmeester.nl/samensterk/.



In gesprek met Harm Hoftiezer en Ada Rebel

Samen sterker: regionaal kerkbeheer als antwoord op groeiende kwetsbaarheid



"Zoek het contact. Leer je burens kennen."

Ada Rebel

De druk op het kerkbeheer neemt toe. Gemeenten worden kleiner, taken complexer en vrijwilligers schaarser. Regionale samenwerking biedt nieuwe kansen voor toekomstbestendig kerkbeheer. In verschillende regio's ontstaan initiatieven om krachten te bundelen. In de Achterhoek verkennen zes gemeenten de mogelijkheden van een regionaal kerkelijk bureau. We spreken met Harm Hoftiezer, voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Aalten en Ada Rebel, classispredikant in de classis Gelderland Zuid & Oost, over de kracht van samenwerking en het belang elkaar als buurgemeenten te kennen.

De aanleiding voor de samenwerking in de regio Aalten ligt niet in acute nood, maar in vooruitzien. Harm Hoftiezer is daar helder over: "Gelukkig kan ik zeggen dat de noodzaak er bij ons nog niet direct is. Maar we zien wel dat die in de toekomst kan ontstaan. Als je wacht tot het moet, ben je te laat. Dan kun je niets meer organiseren." Die blik vooruit is volgens hem essentieel. Juist in een fase waarin gemeenten nog kunnen handelen, ontstaat ruimte om samen te verkennen wat nodig is.

Toenemende kwetsbaarheid in gemeenten

De zorgen die aan de basis liggen van het initiatief, zijn herkenbaar voor veel gemeenten. Hoftiezer schetst het treffend: "Je vindt de mensen moeilijker. Je bent afhankelijk van vrijwilligers die het vaak naast hun werk moeten doen. Gemeenten worden kleiner, dus ook het aantal beschikbare mensen neemt af. Hoewel de noodzaak in de gemeenten om ons heen op dit moment groter is, merken we daar ook in Aalten, als grote gemeente, de gevolgen al van." Classispredikant Ada Rebel herkent dit beeld breed in de regio: "Dit is voor veel gemeenten aan de orde. Kerkbeheer wordt complexer en vraagt steeds meer kennis van regelgeving en uitvoering. Dat probleem gaat steeds structureler worden. Voor veel gemeentes gaat het nu nog wel, maar ze zien in de nabije toekomst wel een probleem ontstaan."

Hoewel Harm ziet dat er nog altijd veel betrokkenheid is, verandert wel de aard van vrijwilligerswerk. "Mensen willen best iets doen, maar ze willen minder vastzitten aan structurele taken." Ada merkt dat de druk op een kleine groep vrijwilligers groot kan zijn. "Er ligt vaak een enorme belasting op een paar schouders. En dat gaat ten koste van de ruimte om gewoon gemeente te zijn, omdat je, als je niet uitkijkt, altijd bezig bent met beheerstaken." Daarmee raakt de discussie aan de kern van kerk-zijn.

Wanneer kennis bij één persoon ligt, brengt dat nog een ander risico met zich mee: "Als je een penningmeester hebt, die alles alleen doet en die valt weg, dan kun je het niet meer overdragen. Die kwetsbaarheid is groot. Eén is geen", merkt Harm eerlijk op.

Een gezamenlijke aanpak

Het besef groeit dat gemeenten het niet alleen moeten blijven doen. Harm: "Het is beter om op voorhand te kijken: kunnen we bij de burens terecht? Hoe doen zij het? Kunnen we daarvan gebruikmaken?" Die beweging leidt in de Achterhoek tot een concreet initiatief: een regionaal kerkelijk bureau, waarin zes gemeenten samenwerken op het gebied van beheer. De gemeenten bevinden zich in de onderzoeksfase en hopen eind dit jaar of begin volgend jaar met het bureau te kunnen starten.

"Als je wacht tot het moet, dan ben je te laat."

Harm Hoftiezer

De meerwaarde van zo'n gezamenlijke aanpak zit volgens Harm in het bundelen van kennis en capaciteit: "Of je voor één gemeente een jaarrekening maakt of voor zes, daar kun je een enorme efficiëntieslag maken." Door kerkbeheertaken regionaal te organiseren wordt een betere continuïteit gewaarborgd, terwijl complexe taken professioneler kunnen worden uitgevoerd, zodat de druk op vrijwilligers afneemt. Ada ziet het als een toekomstgerichte oplossing: "Het regionaal kerkelijk bureau is een middel om vrijwilligers te ondersteunen bij beheerstaken. Het bundelen van krachten is voor de toekomst onvermijdelijk. Samenwerken kan op vele manieren en het regionaal kerkelijk bureau is er daar één van."

Ruimte voor eigenheid

Een belangrijke zorg bij samenwerking is het behoud van de eigen identiteit. Juist bij samenwerking op het gebied

van kerkbeheer hoeft dat geen probleem te zijn. "We hebben het hier over beheerstaken die je samen organiseert. Je hebt het niet over het opgeven van je eigen gemeente-zijn", legt Ada uit. "Juist door het beheer gezamenlijk vorm te geven, ontstaat meer ruimte om lokaal kerk te zijn. Ik zie het gebeuren dat gemeenten pas op zoek gaan naar samenwerkingpartners als het water hen aan de lippen staat. Dat heeft te maken met koudwatervrees, maar ook met het verlangen om zelfstandig te blijven. Ik zou gemeenten echt willen uitnodigen om daar vroeg genoeg over na te denken, dan zullen ze zien dat je zelf kerk kunt blijven, met je eigen identiteit, terwijl je samenwerkt."

Samenwerking begint bij elkaar kennen

Opvallend in Aalten is dat de samenwerking niet begon met structuren, maar met ontmoetingen. Harm benadrukt het belang van informele contacten: "Je moet elkaar eerst leren kennen,

voordat je echt zaken gaat doen." Zijn advies aan andere gemeenten is praktisch en concreet: "Ga gewoon eens bij elkaar op de koffie. Niet meteen in een vergaderzaal, maar informeel. Dan hoor je wat er echt speelt. Als je iets geforceerd wilt doen, werkt het niet, maar als je elkaar ontmoet, komt het gesprek vanzelf." Ook Ada onderstreept dit: "Zoek het contact. Leer je burens kennen. Spreek uit waar je zorgen liggen en waar je elkaar kunt ondersteunen." Samenwerking begint dus niet met beleid, maar met relatie.

De rol van de classis: verbinden dichtbij

In dit proces speelt de classis een verbindende rol. Ada beschrijft die als volgt: "Wij signaleren, delen kennis en ervaringen, leggen verbindingen tussen gemeenten en helpen om ontwikkelingen te duiden. We staan niet boven de gemeenten, maar vormen samen die kerk. Die nabijheid is belangrijk." Volgens Harm is dat ook voelbaar

veranderd: "De classis werd als ver weg ervaren, maar die contacten zijn nu veel nauwer. Er is meer begrip voor wat de classis doet en waarom."

"We staan als classis niet boven gemeenten, maar vormen samen die kerk."

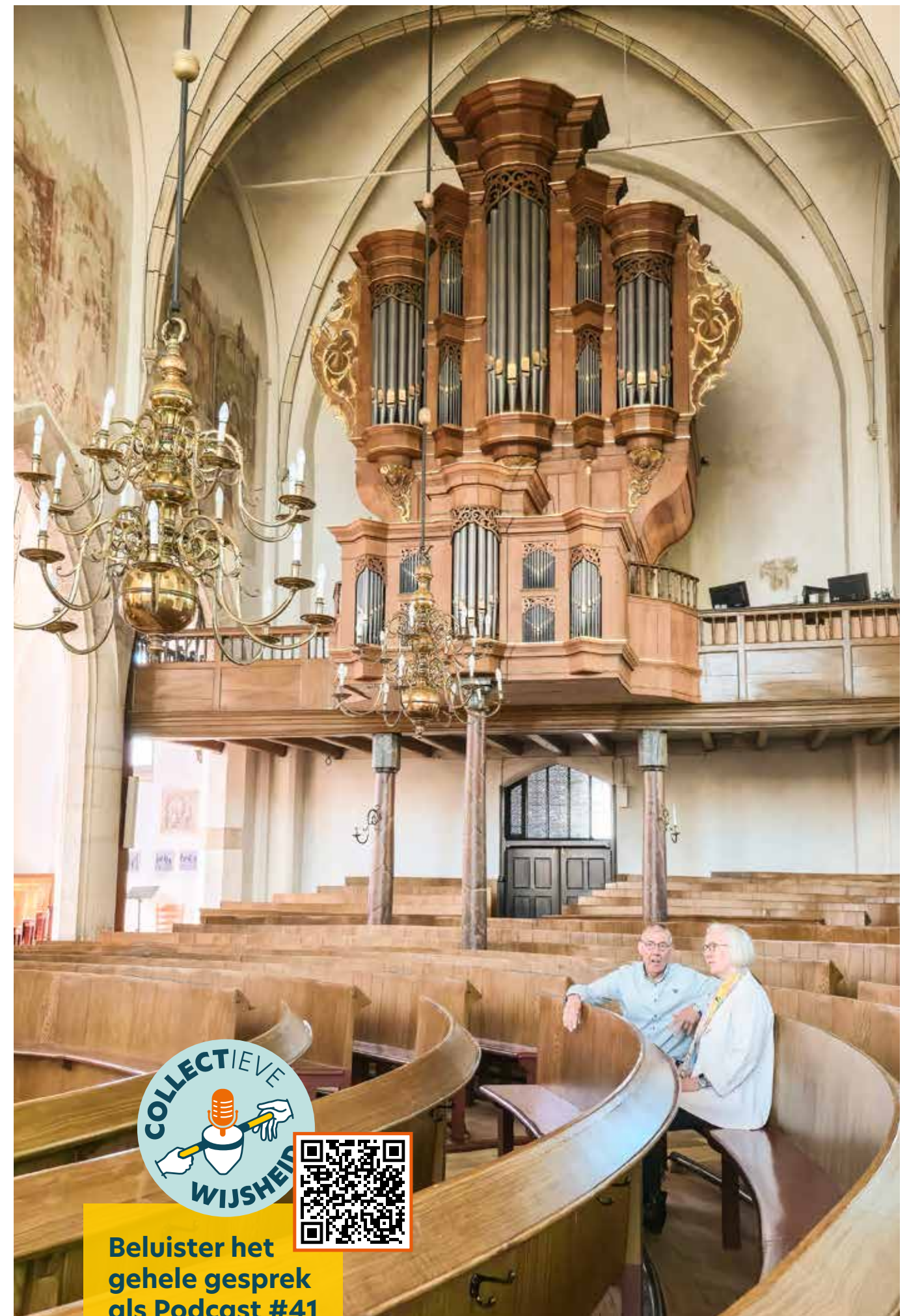
Ada Rebel

Stap voor stap groeien

Een belangrijk inzicht uit de pilot is dat samenwerking tijd nodig heeft. Niet alles hoeft in één keer. Harm: "Je moet het zien als een groeimodel. Je begint klein en bouwt het stap voor stap uit." Tegelijk vraagt het om een duidelijke intentie: "De insteek moet wel zijn dat je uiteindelijk dingen wilt overdragen. Anders hoeft je er niet aan te beginnen." Minstens zo belangrijk is aandacht voor de mensen die het werk nu doen, benadrukt Harm: "Onderschat niet wat dit met vrijwilligers en medewerkers doet. Je moet hen echt meenemen in het proces." Ada vult aan: "En als er vragen zijn: neem contact op. Met elkaar, met de classis of met de VKB. Die mogelijkheden zijn er, dus benut ze vooral."

Samen sterker

De praktijk in de Achterhoek laat zien dat regionale samenwerking geen theoretisch concept is, maar een concrete, haalbare weg vooruit. In een tijd van toenemende kwetsbaarheid, groeiende complexiteit en druk op vrijwilligers biedt het regionaal kerkelijk bureau een perspectief dat rust en ruimte kan brengen. Maar de eerste stap blijft eenvoudig: elkaar leren kennen. Want samenwerking begint niet bij structuren, maar bij ontmoeting.



**Beluister het
gehele gesprek
als Podcast #41**

Leren van pilots 'samenwerken rondom kerkbeheer'

Niet alleen, maar samen: kerkbeheer dat toekomst heeft

Samenwerken rond kerkbeheer krijgt in verschillende regio's vorm. Er lopen op dit moment tien pilots, waarvan we er drie uitlichten. Deze laten zien hoe aanpak, tempo en verdieping verschillen en wat kerkrentmeesters daarvan kunnen leren.

TEKST BERT OOMEN BEELD ISTOCK

Waarom deze drie pilots samen veel leren

De landelijke beweging naar de inzet van regionale kerkelijke bureaus helpt lokale gemeenten die dreigen vast te lopen in de uitvoering van hun beheertaken. Er is echter niet één blauwdruk. De diverse pilots laten zien dat er verschillende wegen leiden naar passende oplossingen. Initiatieven die leiden tot een effectieve samenwerking zijn maatwerktrajecten, uiteraard binnen vooraf vastgestelde kaders die speelruimte bieden. Dat blijkt uit de pilots in Eindhoven, Westerkwartier en Noord-Holland. Juist die verschillen maken duidelijk hoe je een goede basis legt en hoe je vervolgens verdieping kunt aanbrengen.

1. Regio Eindhoven – initiatief van kerkrentmeesters zelf

De aanpak: begin dichtbij en concreet

In Eindhoven namen kerkrentmeesters zelf het initiatief om met buurgemeenten te verkennen welke taken samen georganiseerd kunnen worden. De aanleiding was tweeledig: het kerkelijk bureau is met een bezetting van één medewerker kwetsbaar en verschillende gemeenten in de omgeving gaven signalen af dat toekomstbestendig kerkbeheer onder druk kwam te staan. Door vergrijzing, krimp en toenemende complexiteit kunnen zij op termijn taken niet meer zelfstandig uitvoeren. Zes gemeenten gaven aan concrete behoefte te hebben aan het overhevelen van taken. De kracht van deze aanpak is het eigenaarschap bij de colleges van kerkrentmeesters zelf. Het creëert een win-win situatie. Het kerkelijk bureau kan uitbreiden en minder kwetsbaar worden en taken kunnen uitgevoerd blijven worden. Er werd niet gestart met vooraf ontwikkelde structuur, maar met gesprekken over werkdruk, kwetsbaarheid en toekomstbestendigheid.

Al snel werd duidelijk dat er verschillen in de urgentie bestonden bij de in het vooronderzoek betrokken kerken. Een aantal gaf aan pas later te kunnen beslissen over hun participatie. De verleiding is dan om het project uit te stellen 'tot de rest volgt'. In Eindhoven is onlangs bewust gekozen om met een kleinere groep door te gaan en parallel een businesscase en plan van aanpak te ontwikkelen, met ondersteuning van VKB Kerkrentmeesters namens de landelijke projectgroep. Dat geeft focus en overzicht.

De verdieping: expliciet maken wat samenwerken vraagt

De volgende stap in Eindhoven is het concretiseren van de samenwerking door het scherp definiëren van taken die regionaal moeten worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld door het verder uitwerken van de governance (wie beslist, wie stuurt, hoe wordt verantwoording afgelegd) en het zichtbaar maken van kosten. Op deze wijze kunnen de gemeenten zich kunnen voorbereiden op de impact hiervan op hun financiële draagkracht en daar waar nodig zich op passende maatregelen voorbereiden.

Les voor de kerkrentmeesters

Initiatief vanuit kerkrentmeesters is belangrijk voor het draagvlak en tempo, maar vraagt veel overleg en lange adem. Duidelijke afspraken komen pas tot stand in de bewust gekozen samenwerking, die dus niet vrijblijvend is.

2. Ring Westerkwartier – starten vanuit de ring

De aanpak: eerst luisteren, dan richting bepalen

In het Westerkwartier kwam het initiatief vanuit de ring. De bereidheid om samen te werken bleek goed. Een mooie bijeenkomst met vele betrokken kerkrentmeesters

De kern

Samenwerken aan kerkbeheer vraagt durf, geduld, duidelijkheid, loslaten en vertrouwen. De pilots laten zien dat wie het proces serieus neemt, niet alleen een regionale oplossing biedt maar vooral een bijdrage levert aan een toekomstbestendig kerkbeheer.

en diakenen uit de ring creëerde urgentiebesef, maar de uitvoering stokte door versnipperde communicatie en onduidelijkheid over verwachtingen. De bijsturing zat niet in het herhalen van de communicatie, maar in aanscherpen van de aanpak.

De keuze werd gemaakt om de scriba's te informeren op hoofdlijnen en via de directbetrokken kerkrentmeesters en diakenen een inventarisatie te doen van die kerkbeheertaken welke binnen twee jaar niet meer zelfstandig uitvoerbaar zijn. Dat gaf rust én richting. Gemeenten herkenden hun eigen situatie in de inventarisatie en konden bewust kiezen voor vervolgstappen, zoals aansluiting bij een bestaand kerkelijk bureau.

Wat ook blijkt uit deze en andere pilots is dat als de oplossingen concreet aangeboden worden, gemeenten aangeven het nog wel een tijdje zelf uit te kunnen voeren. Het risico is dat er op enig moment een crisissituatie ontstaat en dat gemeenten dan voor een voldongen feit staan. Het advies is om vanuit eigen regie tijdig in te spelen op mogelijke ontwikkelingen (scenario's).

De verdieping: van analyse naar maatwerk

De verdieping in Westerkwartier zit in het vertalen van analyse naar handelingsperspectief. Gemeenten krijgen geen generiek aanbod, maar inzicht in passende opties: samenwerken, aansluiten, of een ander traject kiezen. Zij kunnen zich desgewenst aansluiten bij kerkelijk bureau Groningen dat eerder in het traject heeft aangegeven hiervoor open te staan. Gemeenten kunnen na het concreet voorleggen van hun behoeften een eerste kostenindicatie ontvangen. Hierna volgt een intakegesprek, op basis waarvan een voorstel met offerte wordt uitgebracht.

Les voor de kerkrentmeesters

Een ring kan een krachtige startmotor zijn, mits zij faciliteert en niet overneemt. Goed luisteren is cruciaal en vooral concreet zijn in het benoemen van behoeften en voorkeuren voor oplossingsrichtingen. Ook hier is professionele begeleiding vanuit ervaring met eerdere pilots cruciaal.

In deze pilot is gebleken dat het opstarten van een eigen kerkelijk bureau een intensief, impactvol, langdurig en kostbaar proces is. Het opschalen van een reeds bestaand regionaal kerkelijk bureau in de omgeving biedt kansen en zorgt ervoor dat taken sneller overgeheveld kunnen worden.

3. Regio Noord-Holland – initiatief vanuit de classis

De aanpak: eerst oriënteren, dan kiezen

In Noord-Holland is bewust gekozen voor een verkennende fase, geïnitieerd door de financieel beleidsadviseur en de adviseur dienstverlening van de classis, met betrokkenheid

van VKB Kerkrentmeesters namens de landelijke projectgroep. Gesprekken met kerkelijke bureaus maakten zichtbaar dat de bereidheid tot uitbreiding van hun dienstverlening impactvol is voor de organisatie en de personele bezetting en dat verwachtingen uiteenlopen.

Er worden daarom eerst een aantal kernvragen opgepakt: Wat is de juiste schaal om te starten? Hoe ziet een passende inventarisatie eruit? Welke bureaus staan werkelijk open voor uitbreiding en hoe wordt dit vraagstuk aangevlogen, hoe worden kerkelijke bureaus overtuigd, wat is het verhaal? Dit voorkomt voortijdig sturen richting oplossingen die onvoldoende draagvlak hebben.

De verdieping: scherp krijgen van het speelveld

De verdieping zit hier niet in snelheid, maar in helderheid: wie kan wat betekenen, waar zitten kansen en waar niet? Pas daarna wordt toegewerkt naar concrete samenwerking.

Les voor de kerkrentmeesters

Oriëntatie is geen vertraging, maar een investering. Een te snelle start zonder helder speelveld vergroot het risico op stilstand. Meewerken aan inventarisatie helpt voor een volledige analyse met voldoende diepgang die helpend is voor het bepalen van oplossingsrichtingen.

Wat kerkrentmeesters hieruit kunnen meenemen

Over de drie pilots heen komen enkele rode draden naar voren: Begin met kwetsbaarheid, niet met structuur, maak keuzes expliciet en leg ze vast. Werk vooral gefaseerd en leer onderweg, respecteer het tempo van de regio. Tot slot: zie samenwerking als een proces.

De landelijke opzet om te komen tot regionale kerkelijke bureaus biedt kaders, maar het echte werk gebeurt lokaal en regionaal, in samenspel tussen colleges van kerkrentmeesters en diakenen, ring, classis en ondersteuning vanuit VKB Kerkrentmeesters en de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk (landelijke projectgroep).



Do's & don'ts

Regionaal samenwerken op kerkbeheertaken

Regionale samenwerking in het kerkbeheer is een praktisch antwoord op toenemende kwetsbaarheid in menskracht, complexiteit en continuïteit. Een voorbeeld hiervan is het regionaal kerkelijk bureau. Deze do's & don'ts bieden kerkrentmeesters houvast om realistische keuzes te maken, het goede gesprek te voeren en valkuilen te voorkomen.

TEKST BERT OOMEN BEELD ADOBESTOCK

Do's

Begin met kwetsbaarheid, niet met structuur

Succesvolle samenwerkingen starten niet met een organisatiemodel, maar met een eerlijke analyse: waar lopen taken vast, waar is kennis persoonsafhankelijk en wat gebeurt er bij uitval? Dit creëert urgentie en gedeeld eigenaarschap.

Houd bestuurlijke regie lokaal

Het is belangrijk dat gemeenten opdrachtgever blijven en zelf verantwoordelijk zijn voor keuzes, toezicht en prioriteiten. De uitvoering van complexere beheertaken wordt – als dat gewenst is – regionaal georganiseerd. Deze rolverdeling blijkt cruciaal voor vertrouwen en bestuurlijke rust.

Maak scherpe keuzes in het takenpakket

Start met complexere, terugkerende taken zoals financiële administratie, boekhouding, jaarstukken en meerjarenramingen (FRIS) en geldwerving. Heldere afbakening voorkomt verkeerde verwachtingen en ruis.

Investeer vroeg in uniforme processen en ICT

Standaardisering van werkwijzen, systemen en aanlevering levert direct tijdswinst, minder fouten en hogere kwaliteit op. In vrijwel alle pilots die gaan implementeren is dit een doorslaggevende succesfactor.

Betrek medewerkers vanaf het begin

Waar medewerkers van bestaande kerkelijke bureaus die hun dienstverlening willen uitbreiden meedenken over inrichting, tempo en werkwijze, ontstaat eigenaarschap. Het is een veranderproces. Dit vermindert weerstand, onzekerheid en verlies van vertrouwen en leidt tot realistische planningen.

Leg afspraken zorgvuldig vast

Duidelijke afspraken over taken, kwaliteitseisen, kosten en looptijd in een samenwerkingsovereenkomst of SLA (Service Level Agreement) voorkomen discussie achteraf en geven rust.

Don'ts

Alles tegelijk willen organiseren

Pilots met een te brede scope bij de start liepen en lopen vertraging op en dat vergt veel van mensen en middelen. Focus en begrenzing zijn essentieel. Begin klein, werk stap voor stap, bijvoorbeeld met 5-10 gemeenten in de regio en taken met de hoogste kwetsbaarheid, evalueer en schaal daarna eventueel verder op. De verschillende pilots laten zien dat deze aanpak effectiever is dan groots en snel starten.

Samenwerking pas starten bij crisis

Regionale samenwerking werkt minder goed als zij uitlopend wordt ingezet als noodgreep. Dan is er te weinig ruimte voor draagvlak en zorgvuldige keuzes. Investeer al in relaties voordat er zich problemen aandienen.

Onduidelijkheid laten bestaan over governance

Onheldere afspraken over wie stuurt, beslist en aanspreekbaar is, blijken een belangrijke faalfactor in samenwerkingsverbanden. Zorg er dus voor dat dit goed is afgesproken en helder is vastgelegd.

Uitgaan van automatische kostenbesparing

Het primaire doel van regionale samenwerking is continuïteit, kwaliteit en professionaliteit. Kostenbeheersing is vaak een gevolg, maar geen vanzelfsprekendheid.

Aanleverkwaliteit onderschatten

Wisselende of slechte aanlevering vanuit gemeenten verhoogt werkdruk en kosten bij het regionaal kerkelijk bureau en zet de samenwerking onder druk. Zorg er dus voor dat duidelijk is wat er van vrijwilligers wordt verwacht en waar de aangeleverde gegevens aan moeten voldoen.

Het veranderproces negeren

Samenwerken vraagt aandacht voor emoties, communicatie en tempo. Juist deze 'oranje kant' bepaalt of regionale samenwerking echt landt in de praktijk. Door de tijd te nemen voor het veranderproces leg je de basis voor een toekomstbestendige samenwerking.

Meer weten?

In het spiegelgesprek op pagina 30 vertellen Esther en Wim hoe een regionaal kerkelijk bureau kan helpen ruimte te maken door samen te werken.

Praktische informatie vind je in de kennisbank op onze website (www.kerkrentmeester.nl/regionaal-kerkelijk-bureau).

Samenwerken rond kerkbeheer

Welke rol spelen VKB-partners hierbij?

Regionale samenwerking in kerkbeheer is in beweging. VKB-partners kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Wat betekent hun bijdrage concreet voor kerkrentmeesters in de praktijk?

TEKST NICO DE JONG EN JOOST SCHELLING BEELD ADOBE STOCK

Regionale samenwerking als bestuurlijke realiteit

Voor veel colleges van kerkrentmeesters is de vraag naar samenwerking verschoven van een wenselijke ontwikkeling naar een bestuurlijke realiteit. De druk op het kerkbeheer neemt op steeds meer plaatsen toe: regelgeving wordt complexer, financiële stromen vragen om grotere nauwkeurigheid en de beschikbaarheid van vrijwilligers staat onder spanning. En op sommige plekken lukt het nog goed. Kunnen zij hun dienstverlening uitbreiden of moeten zij zich juist voorbereiden op de fase als het ook daar niet meer gaat?

De kern van het probleem zit daarbij niet alleen in capaciteit en aanwezige kwaliteiten, maar vooral in de kwetsbaarheid van de uitvoering. Processen zijn te vaak afhankelijk van één of enkele personen, de kennis raakt versnipperd en continuïteit staat onder druk. Dat maakt

gemeenten niet alleen kwetsbaar in de uitvoering, maar ook in hun bestuurlijke verantwoordelijkheid.

Regionale samenwerking wordt in dat licht minder een strategische keuze en meer een organisatorische noodzaak. Tegelijk laat de praktijk zien dat juist deze stap moeilijk te zetten is. Gemeenten ervaren de urgentie, maar beschikken niet altijd over de tijd, expertise of structuur om samenwerking daadwerkelijk vorm te geven. Het starten van een samenwerking vergt ook een aanloopperiode waarin tijd voor planning en haalbaarheid vereist zijn.

De paradox van de opstartfase

Die spanning wordt het scherpst zichtbaar in de beginfase van samenwerking. Juist wanneer gemeenten het meest gebaat zijn bij verandering, is de ruimte daarvoor het kleinst. De dagelijkse praktijk eist alle aandacht en slokt de beschikbare capaciteit op. Daar komt bij dat samenwerking zelden alleen een organisatorisch vraagstuk is. Het raakt ook aan identiteit, bestuurlijke verhoudingen en de manier waarop gemeenten zichzelf verstaan. Zonder gedeelde visie ontstaat al snel spanning over richting en prioriteit. In die context stopt samenwerking niet door onwil, maar doordat fundamentele voorwaarden ontbreken: stabiliteit in de basis, helderheid in rollen en voldoende proceskracht om verschillen te overbruggen.

Professionalisering als fundament

Juist op dat punt leveren VKB-partners een eerste, wezenlijke bijdrage. Zij versterken de uitvoeringspraktijk en zorgen voor een basis waarop samenwerking kan bouwen.

Kantoor Kerkelijke Administraties (KKA) doet dit vanuit een duidelijke positionering: door administratieve, financiële en vastgoedtaken professioneel te organiseren ontstaat rust en overzicht in gemeenten. Daarmee wordt niet alleen de dagelijkse praktijk beheersbaar, maar ontstaat ook ruimte voor bestuurlijke reflectie en samenwerking.

Deze rol is fundamenteeler dan zij op het eerste gezicht lijkt. Zonder betrouwbare administratie, voorspelbare processen en inzicht in financiële positie blijft samenwerking afhankelijk van ad-hoc inspanningen. Professionalisering is daarmee geen aanvullende voorziening, maar een randvoorwaarde.

Van ondersteuning naar proces

Naast deze uitvoeringsgerichte bijdrage verschuift de rol van partners steeds nadrukkelijker richting procesbegeleiding en organisatieontwikkeling. Kerk&Raad maakt dit expliciet door advies, begeleiding en uitvoering op het bestuurlijk, juridisch en financieel vlak te combineren. In hun aanpak staat niet alleen de vraag centraal wat gemeenten moeten organiseren, maar vooral hoe zij dat samen kunnen doen. Zij begeleiden regionale verkenningen, helpen bij het expliciteren van governance en ondersteunen bij het opbouwen van draagvlak. Samenwerking is geen lineair proces, eerder een 'rommelig' karakter van het proces, waarin inhoudelijke keuzes, bestuurlijke verhoudingen en praktische uitvoering voortdurend op elkaar inwerken. Soms is het daardoor twee stappen naar voren, dan weer stap terug of opzij. Partners functioneren daarbij steeds vaker als schakel en kritische blik van buiten.

De kracht van regionale nabijheid

Een derde perspectief wordt zichtbaar in de praktijk van regionaal georganiseerde bureaus, zoals Kerkelijk Bureau Salland. In deze vorm krijgt samenwerking een concreet en herkenbaar gezicht dichtbij huis. Kenmerkend is de combinatie van schaal en nabijheid. Door taken regionaal te organiseren ontstaat continuïteit en deskundigheid, terwijl de korte lijnen met gemeenten behouden blijven. Dat maakt het mogelijk om standaardisatie en maatwerk met elkaar te verbinden: processen worden waar nodig uniform ingericht, toch houden ze wel ruimte voor lokale omstandigheden en dynamiek. Deze praktijk laat zien dat regionale samenwerking niet alleen een abstract beleidsconcept is. Het kan echt helpen om taken slimmer over de beschikbare inzet en middelen te verdelen, en vooral om te bouwen tot een werkbaar organisatievorm, mits zij goed wordt ingebed.

Een netwerk van VKB-partners

De VKB is trots op een deskundig netwerk van adviseurs en partners die we graag aanbevelen en met wie we regelmatig samenwerken. Op onze website vind je het overzicht van alle VKB-partners, zowel ingedeeld per sector, als in een alfabetische lijst. Meer informatie: www.kerkrentmeester.nl/partners-adviseurs/.



Opbrengst: van kwetsbaarheid naar continuïteit

De concrete opbrengst van samenwerking met inzet van VKB-partners ligt in eerste instantie in het verminderen van de eigen kwetsbaarheid op de uitvoering. Taken worden minder afhankelijk van individuen, kennis wordt geborgd en processen worden voorspelbaarder georganiseerd. Daarmee ontstaat tevens een tweede effect: er komt ruimte vrij voor andere taken in de kerk of om meer in te zetten op de organisatie van de samenwerking. Deze verschuiving is strategisch van aard. Zij raakt aan de kern van kerkbeheer: niet alleen zorgen dat het functioneert, maar dat het bijdraagt aan een duurzame en vitale geloofsgemeenschap.

Randvoorwaarden en realisme

Tegelijkertijd benadrukken de genoemde partners dat samenwerking alleen duurzaam is wanneer zij zorgvuldig wordt opgezet. Dat vraagt om expliciete afspraken over rollen en verantwoordelijkheden, transparante communicatie en een gedeelde visie op de toekomst van gemeenten. Daarnaast is er een zakelijke dimensie die niet genegeerd kan worden. Continuïteit in uitvoering, heldere financiële afspraken en voldoende schaalgrootte zijn nodig om professionele ondersteuning betaalbaar en betrouwbaar te organiseren. Misschien nog fundamenteeler is de cultuurverandering die samenwerking vraagt. Zij veronderstelt een beweging van lokale autonomie naar gedeelde verantwoordelijkheid. Dat is geen vanzelfsprekend proces en vraagt tijd, vertrouwen en deskundige begeleiding.

En tenslotte: de goedkoopste vorm van deze taken is in het verleden toegepast door de inzet van deskundige vrijwilligers met voldoende tijd. Lukt dat niet meer, dan is het ook een zaak van realisme, omdat het de gemeente toch geld gaat kosten (inzet van betaalde krachten). Belangrijk om de kerkelijke gemeente hier ook tijdig in mee te nemen of op voor te bereiden. Wie weet staan er dan wel weer nieuwe mensen op om zich zo voor de kerk in te zetten. Aan de andere kant kan gerichte uitbesteding ook juist ervoor zorgen dat er meer tijd voor kerkleden over blijft om zich in te zetten voor de kern van het kerk-zijn. Want ook in het pastoraat, erediensten, diaconaat, missionaire activiteiten en vorming en toerusting blijft die vrijwillige inzet hard nodig.



De stelling

Een regionaal kerkelijk bureau is de oplossing voor het tekort aan vrijwilligers



"Een kerkelijk bureau

bewijst haar kracht in de persoonlijke kennis van en contact met gemeenteleden. Werkzaamheden die niet deze specifieke kennis en vaardigheden vragen zou je zeker kunnen bundelen."



"De ingewikkelde problematiek

in combinatie met langdurige verplichting tot leveren van tijd en inzet maakt steeds meer vrijwilligers 'kopschuw'."



"Er ontstaat een nieuwe bureaucratie

die zelfstandigheid, betrokkenheid en initiatief van vrijwilligers snel doet dalen."



"Een regionaal kerkelijk bureau

gaat ten koste van 'met elkaar de schouders eronder', het echte gemeente-zijn."

65%



"Regionaal werken

heeft zeker voordelen. Bepaalde werkzaamheden kunnen dan voor meer gemeenten worden uitgevoerd."



"Een regionaal bureau

brengt behoorlijke extra kosten met zich mee."

VKB over het regionaal kerkelijk bureau

Voorstanders wijzen vooral op de toenemende complexiteit van het werk en het afnemende aantal beschikbare vrijwilligers. Door taken regionaal te bundelen kan expertise worden gedeeld, ontstaat meer continuïteit en hoeft niet elke gemeente het wiel zelf opnieuw uit te vinden. Met name specialistische taken – zoals financiële administratie, juridische vraagstukken en ondersteuning rond HR – lenen zich daar goed voor. Tegelijkertijd klinken er ook andere stemmen. Tegenstanders van de stelling vrezen dat een regionaal bureau leidt tot meer bureaucratie, hogere kosten en verlies van lokale betrokkenheid. Vrijwilligerswerk is voor hen wezenlijk voor het gemeente-zijn; professionalisering kan dat onder druk zetten. Ook wordt benadrukt dat het tekort aan vrijwilligers niet alleen organisatorisch is, maar samenhangt met onderlinge relaties en de kwaliteit van gemeenschap.

De reacties wijzen daarmee niet op een eenvoudige keuze voor of tegen, maar op de noodzaak van een zorgvuldige balans: welke taken vragen om bundeling en om het inspelen op mogelijke kwetsbaarheden? Maar tegelijk moet bekeken worden hoe de kracht van de lokale gemeente behouden blijft. Startpunt van alle trajecten voor een regionaal kerkelijk bureau is steeds het gesprek op zo'n lokaal als mogelijk niveau, dus met colleges van kerkrentmeesters en diakenen. Draagvlak en samenwerking begint daar. Kijk van daaruit wie wat extra kan en wil doen, en wie wat extra uitvoeringskracht nodig heeft. Met het hogere doel voor ogen: als de kerk drukker is met de taken om gemeente te kunnen zijn, dan met gemeente-zijn zelf, dan schiet ze haar doel voorbij.

Wat vind jij?

Praat ook mee over de stelling in de app van de VKB.

De stelling voor de volgende editie van *Kerkbeheer* is:

"De overheidssubsidies voor het kerkgebouw zijn toereikend."

Heb je de VKB App nog niet gedownload? Scan de QR-code, installeer de app en meld je aan.



Download de VKB App

Onze app is hét platform om vragen en kennis te delen met collega-kerkrentmeesters uit het hele land. Samen staan we sterk voor de kerk. Ook verschijnen regelmatig interessante artikelen, berichten en stellingen in de app. En natuurlijk ben je altijd als eerste op de hoogte van het laatste nieuws.

Meer informatie vind je op onze website:
www.kerkrentmeester.nl/vkb-app



al meer dan
2900
app-gebruikers



Scan om te downloaden



KLAAR VOOR DE TOEKOMST

- Restauratie
- Renovatie
- Herbestemming
- Verduurzaming
- Vastgoed onderhoud

LAKERVELD.NL

ADMINISTRATIE VOOR KERKEN

- ✓ Financiële zorg uit handen
- ✓ Rust in bestuur en beleid

Financiële administratie voor kerken en ANBI-stichtingen.

Maandelijkse administratie met heldere rapportages voor kerkenraden.

Betrouwbaar, controleerbaar en volledig voorbereid op audit en verantwoording.

Vrijblijvend kennismaken

085 050 8222
info@administratievoorkerken.nl
of scan de QR-code



Inzicht voor nu
Continuïteit voor morgen

Wij maken van kerkgebouwen weer stralende middelpunten in de samenleving

Scan de QR-code voor onze nieuwe whitepaper!

015-3338058 www.re-kerk.nl

De podcastserie van VKB Kerkrentmeesters:



Beluister de afleveringen hier:
www.kerkrentmeester.nl/podcast

VKB partners

In deze rubriek laten we vier van de ruim 60 VKB partners aan het woord. Al onze partners vind je op: www.kerkrentmeester.nl/partners-adviseurs/

Nieman

Nieman Raadgevende Ingenieurs voert akoestisch onderzoek uit. Wij meten akoestiek en geluid, rekenen aan geluid en geven advies over hoe de akoestiek en geluidinstallatie geoptimaliseerd kan worden.

Elke kerk heeft zijn eigen akoestische karakter. Een mooie ruimte heeft niet vanzelfsprekend een mooie akoestiek. De wensen of eisen die aan akoestiek gesteld kunnen worden, zijn sterk afhankelijk van het gebruik. Door de juiste (elektro)akoestische voorzieningen te treffen kan een kerk geoptimaliseerd worden voor het gebruik. De dienst of bijeenkomst staat centraal, niet de akoestiek. Een goede akoestiek leidt de aandacht niet af van het gesproken woord of de mooie muziek, maar draagt juist bij aan de aandacht en beleving ervan.

Jan Bril is een autoriteit binnen het vakgebied zaal- en elektro-akoestiek in kerken. Vooral de integratie van de bouwkundige akoestiek en de optimaal op de akoestiek afgestemde geluidinstallatie zorgt ervoor dat een fraaie akoestiek voor muziek vaak goed gecombineerd kan worden met een goede spraakverstaanbaarheid. Zijn kennis en ervaring, opgedaan in (toonaangevende) kerken en zalen in Europa, spelen een grote rol in de praktische aanpak van de akoestiek in uw kerk. Dit is zowel bij nieuwbouw als renovatie en herinrichting van (monumentale) kerken het geval.

Veel mensen kennen zijn werk in Nederland vanuit Het GeluidBuro, sinds 2017 dochter van Nieman Groep. Sinds januari 2026 worden alle werkzaamheden van GeluidBuro formeel uitgevoerd vanuit Nieman Raadgevende Ingenieurs, na een periode van intensieve collegiale samenwerking. Inhoudelijk verandert er verder niets en blijft Jan Bril uw vertrouwde adviseur voor kerken. Meer informatie: www.janbril.nl en www.nieman.nl



Kerkveiligheid

Kerkveiligheid is gespecialiseerd in veiligheid en hulpverlening in kerken. Graag stellen we ons aan u voor.

Het verwelkomen van bezoekers in de kerk lag lange tijd bij de koster, maar de maatschappij verandert en dat gaat de kerk niet voorbij. Hoe je handelt bij een bedreigende situatie verschilt per geval: een verward persoon vraagt een andere benadering dan een fietsendief. De vraag is wie de verantwoordelijkheid neemt om te handelen en hoe goed diegene daarop is voorbereid. Kerkveiligheid traint kosters, welkomsteams en toezicht-houders om adequaat en de-esclerend op te treden.

In iedere kerk kan zich onverwacht een situatie voordoen waarbij directe hulp nodig is. Van een onwelwording of hyperventilatie tot een reanimatie of brand tijdens de dienst — dan moeten afspraken vooraf duidelijk zijn en taken goed verdeeld. Wij trainen kosters en BHV'ers op hun taak door BHV-opleidingen op de situatie in de kerk toe te spitsen. Ook verzorgen we praktische scenariotrainingen. Zo zijn de hulpverleners in de kerk voorbereid wanneer het nodig is.

In de afgelopen jaren hebben we veel veiligheids- en hulpverleningstrainingen in kerken gegeven. Wij begrijpen wat de impact op onverwachte situaties tijdens kerkdiensten is. Daarom vinden we rust in het optreden als hulpverlener of toezichthouder even belangrijk als adequaat optreden. Met onze praktijk-gerichte en realistische trainingen, die zijn afgestemd op de situatie in de kerk, bereiden we hulpverleners en toezichthouders voor op hun taak.

Graag gaan wij met u in gesprek over wat Kerkveiligheid voor uw gemeente kan betekenen. Bekijk het volledige aanbod en onze diensten op www.kerkveiligheid.nl.



Checklist voor jouw kerkelijk bureau

Hoe staat het kerkelijk bureau er in jouw gemeente voor?

Het kerkelijk bureau is sommige gemeenten een begrip. Het bevindt zich in een aparte ruimte of kantoor in het kerkgebouw. Soms is het kerkelijk bureau een aantal vrijwilligers die vanuit hun eigen huis ledenadministratie, financiën en de Actie Kerkbalans coördineren. Soms zijn er betaalde medewerkers in dienst, soms draait alles op vrijwilligers. Hoe je kerkelijk bureau ook vormgegeven is, het kan goed zijn om geregeld eens na te lopen hoe het ermee staat. Want voor veel gemeenten is dit het kloppende hart van je kerkelijke organisatie.

Check 1

Taken kerkelijk bureau

Welke van de volgende taken kosten ons (onevenredig) veel tijd of energie?

- ☐ Financiële administratie en boekhouding
- ☐ Jaarstukken en FRIS-verantwoording
- ☐ Meerjarenraming en begroting
- ☐ Ledenadministratie en verantwoording Actie Kerkbalans
- ☐ Beleggingen en vermogensbeheer
- ☐ Gebouwenbeheer

Wat lukt ons nu (nog) wel, maar mogelijk over 2-5 jaar niet meer zelf?

Check 2

Mensen en competenties

- ☐ Hebben onze vrijwilligers of medewerkers van het kerkelijk bureau het juiste niveau en voldoende ondersteuning?
- ☐ Is er voldoende ruimte voor noodzakelijke scholing en specialisatie?
- ☐ Wordt het werk uitgevoerd op een passend denk- en werkniveau?

Check 3

Continuïteit en kwetsbaarheid

- ☐ Wat gebeurt er bij ziekte, vertrek of pensioen van onze sleutelfiguren?
- ☐ Is cruciale kennis geborgd in de organisatie of is deze volledig persoonsafhankelijk?
- ☐ Is er een structurele backup geregeld voor de uitvoering? denk- en werkniveau?

Check 4

Processen en kwaliteit

- ☐ Zijn onze werkprocessen beschreven en werken we op een uniforme manier?
- ☐ Is de kwaliteit van de uitvoering van een voldoende en constant niveau?
- ☐ Is de rollen- en functiescheiding (het 4-ogen principe) aantoonbaar geborgd?

Check 5

ICT en digitalisering

- ☐ Maken we gebruik van passende en gangbare systemen voor boekhouding en ledenadministratie?
- ☐ Zijn digitale factuur- en documentstromen efficiënt ingeregeld?
- ☐ Is de AVG en dataveiligheid binnen onze organisatie aantoonbaar geborgd?
- ☐ Hoe kijken we aan tegen ontwikkelingen op het vlak van AI?

Check 6

Samenwerking en governance

- ☐ Is er sprake van duidelijke sturing op en verantwoording over het beheer?
- ☐ Is er binnen de gemeente ruimte om stapsgewijs taken over te hevelen naar een meer regionaal bureau? Of de bereidheid tot samenwerking met andere plaatsen?
- ☐ Is er bereidheid om voor professionele ondersteuning en continuïteit (ook/meer) te betalen?

Herken je meerdere aandachtspunten uit de checklist?

Dan kan regionale samenwerking een realistische en helpende volgende stap zijn. VKB Kerkrentmeesters denkt hierin mee, begeleidt en verbindt.

Het proces van de pilot regionaal kerkelijk bureau in vijf stappen:

- 1 Podium organiseren**
Bestaande kerkelijke bureaus in de regio en lokale gemeenten uitnodigen met elkaar in gesprek te gaan over de situatie rondom kerkbeheer
- 2 Inventariseren**
Welke taken lopen vast? Welke gemeenten zijn kwetsbaar? Welke bestaande kerkelijke bureaus zijn bereid op te schalen en de samenwerking aan te gaan?
- 3 Keuzes maken**
Welke taken blijven lokaal, welke regionaal?
- 4 Businesscase & organisatie**
FTE, kosten, governance, juridische afspraken.
- 5 Implementatie & evaluatie**
Uniforme processen, ICT, opleiding, bijsturing.



Meer informatie vind je in onze kennisbank



Kom binnen! kijk rond in de Oosterheemkerk in Veenendaal

Met de opening van de Oosterheemkerk heeft Veenendaal-Oost een zichtbaar middelpunt gekregen. Het nieuwe gebouw, gelegen vlak naast oostelijke rondweg, is niet alleen een plek voor eredienst, maar ook een ontmoetingsruimte voor de wijk – tot stand gekomen dankzij een doordachte visie, brede betrokkenheid en opvallend succesvolle financiering.



De Oosterheemkerk is geen toevallig gebouw, maar het resultaat van een bewuste keuze: kerk zijn, daar waar de mensen wonen. In een eerdere nieuwbouwwijk in Veenendaal werd die kerkelijke presentie gemist. Men besloot het voor Veenendaal-Oost anders te doen. "Voordat de eerste woningen opgeleverd werden, moesten wij al hebben nagedacht over hoe wij kerk in deze wijk wilden zijn", zegt Bertil Rebel, lid van de stuurgroep en verantwoordelijk voor de communicatie rond de bouw van de kerk. Die visie klinkt nog altijd door. De kerk wil zichtbaar en toegankelijk zijn, niet alleen op zondag, maar juist ook doordeweeks. Rebel: "Het is eerst en vooral een huis van God, maar we zijn ook een huis voor de wijk."

Meer dan een kerkgebouw

In een wijk met relatief weinig voorzieningen wil de Oosterheemkerk een verbindende rol vervullen. De deuren staan open voor koffie, ontmoeting en activiteiten. Van inloopmomenten tot gezamenlijke maaltijden en jeugdinitiatieven: de kerk speelt in op wat er leeft. "Mensen moeten hier gewoon binnen kunnen lopen", aldus Rebel. Daarmee richt de kerk zich nadrukkelijk ook op mensen buiten de eigen gemeente: wie behoefte heeft aan gesprek, contact of zingeving, moet zich welkom voelen.

Bewust gekozen voor nieuwbouw

Die bredere functie vroeg om een passend gebouw. Tijdelijke onderkomens, zoals een school, boden onvoldoende mogelijkheden en zichtbaarheid. Een bestaand gebouw zou deze combinatie van functies moeilijk ondersteunen. Architect Richard Schlingmann (van het gelijknamige architectenbureau en eveneens lid van de wijkgemeente) ontwierp daarom een kerkgebouw dat openheid uitstraalt: "Het gebouw is bewust ontworpen met transparantie, met veel glas en zichtlijnen. De lichte hal, de kerkzaal met verticale ramen en symbolische elementen zoals Alfa en Omega en het kruiselement maken het gebouw herkenbaar én uitnodigend."

Proces met brede betrokkenheid

Het traject kende een lange aanloop, met plannen die niet doorgingen en opnieuw moesten worden doordacht. Uitein-

delijk werd een geschikte kavel beschikbaar gesteld en kon het project van start. De kerkelijke gemeente speelde daarin een centrale rol. Werkgroepen werkten plannen uit, terwijl een stuurgroep de knopen doorhakke. "Alles kwam vanuit de gemeente, maar werd wel zorgvuldig afgestemd", zegt Rebel. Bijzonder is de grote inzet van vrijwilligers, die meedachten over alles, van techniek tot inrichting.

Financiering als kracht van de gemeenschap

De financiering laat zien hoe breed het project gedragen werd. Jarenlang werd er gespaard via fondsen en reserveringen, aangevuld met de opbrengst van de verkoop van een ander kerkgebouw. Daarnaast werd een intensieve fondsenwerving opgezet. Het resultaat was indrukwekkend: binnen drie maanden werd ongeveer €500.000 opgehaald. Toen door stijgende bouwkosten extra geld nodig was, bleef de steun groot. In totaal werd bijna 1 miljoen euro via acties binnengehaald. Creatieve acties, zoals het sponsoren van de heipalen, maakten het tastbaar, en voor iedereen mogelijk om mee te doen. "Iedere paal onder de kerk is eigenlijk gesponsord", vertelt Rebel.

"Het is eerst en vooral een huis van God, maar we zijn ook een huis voor de wijk."

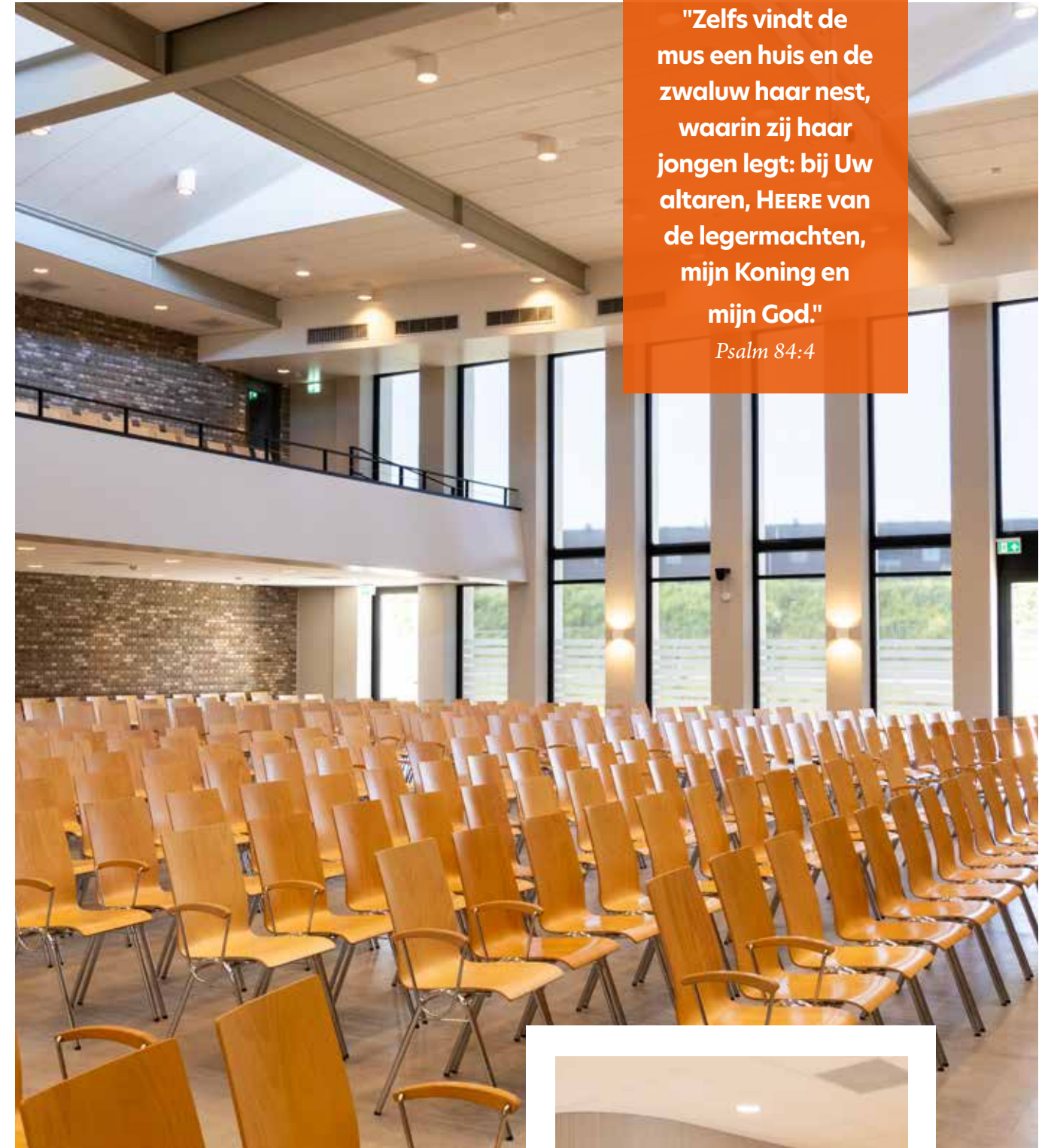
Keuzes en prioriteiten

Tijdens het proces moesten duidelijke keuzes worden gemaakt. Wat is noodzakelijk en wat kan later? Zaken als livestreaming, een flexibele inrichting van de ruimtes en goede faciliteiten voor ontmoeting werden als essentieel gezien. Andere wensen, zoals een nieuw orgel en extra inrichting, konden pas worden gerealiseerd toen er meer financiële ruimte kwam.

Opening en betekenis

Na de start van de bouw begin 2025 werd de Oosterheemkerk in 2026 voltooid en feestelijk geopend. De grootste trots ligt niet alleen in het gebouw zelf, maar in wat het vertegenwoordigt. "Alles wat met gebruik en inrichting te maken heeft, is door vrijwilligers gedaan", aldus Rebel.

De Oosterheemkerk laat zien dat een kerkgebouw pas echt betekenis krijgt als het verbonden is met de wijk. Een heldere visie, betrokken gemeenteleden en creatieve financiering maken het verschil. Wie die elementen weet te combineren, bouwt niet alleen een kerk, maar bouwt zo aan een plek waar geloof en gemeenschap elkaar dagelijks ontmoeten.



"Zelfs vindt de mus een huis en de zwaluw haar nest, waarin zij haar jongen legt: bij Uw altaren, HEERE van de legermachten, mijn Koning en mijn God."

Psalm 84:4

Organisten gezocht: hoe kerkelijke gemeenten nieuwe wegen vinden

In veel kerkelijke gemeenten is het een herkenbaar en nijpend probleem: het aantal beschikbare organisten loopt terug, terwijl de liturgie blijft vragen om muzikale begeleiding. Waar vroeger eigen gemeenteleden vanzelfsprekend speelden, vraagt de huidige situatie om nieuwe oplossingen, creativiteit en samenwerking, binnen én buiten de eigen kerkmuren.

TEKST NICO DE JONG BEELD VKB

Breder kijken

De eerste stap voor gemeenten die zonder organist dreigen te raken, is het verbreden van de zoektocht. Wie uitsluitend binnen de eigen gemeente kijkt, vist vaak in een lege vijver. In de praktijk blijkt dat er regionaal nog verrassend veel organisten actief zijn, die best bereid zijn om incidenteel bij te springen. Contact zoeken met buurgemeenten, classes en regionale netwerken levert vaak meer op dan een algemene oproep.

Daarnaast zijn bestaande netwerken waardevol en soms onderbenut. Organistenverenigingen, kerkmuziekplatforms en landelijke initiatieven helpen om vraag en aanbod bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld via online netwerken. In dit verband is het bemoedigend dat de KVOK (Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici) van plan is om hier een actieve rol te gaan spelen. Gedacht wordt aan een soort database waar vraag en aanbod van organisten bij openstaande diensten bij elkaar komen. Zo'n centraal

punt kan de zichtbaarheid en verbinding aanzienlijk versterken. De vorm en precieze inhoud zijn nog onderwerp van gesprek en onderzoek. Het streven is om dit per 1 januari 2027 te gaan opstarten.

Flexibel denken

Een belangrijke succesfactor is flexibiliteit. De tijd van de vaste wekelijkse organist ligt in veel gemeenten achter ons. Door te werken met een poule van meerdere organisten die elk één of enkele zondagen per maand spelen, wordt de belasting verlaagd en de bereidheid vergroot. Ook combinaties met piano of andere instrumenten kunnen helpen om de muzikale continuïteit te waarborgen.

Financiën spelen eveneens een rol. Waar kerkmuziek eerder vaak vrijwillig werd verzorgd, is het tegenwoordig realistischer om een passende vergoeding aan te bieden. Heldere afspraken over vergoeding en reiskosten maken een gemeente

aantrekkelijker voor externe musici en voorkomt misverstanden. Denk hierbij ook aan de regeling Kerkmusici (zie Kerkbeheer #1 2026, pagina 32-33).

Investeren in opleiding en betrekken van jonge musici

Voor de langere termijn is investeren in opleiding essentieel. Binnen gemeenten zijn soms pianisten of muzikaal begaafde leden aanwezig die met begeleiding en lessen kunnen doorgroeien naar orgelbegeleiding. Door hierin te investeren, bouwt een gemeente aan haar eigen toekomst. Dit kan bijvoorbeeld met de Praktijkcursus Amateur Kerkmusicus van de Protestantse kerk, waarvan in september een nieuw orientatiejaar start (meer informatie: www.protestantsekerk.nl/nieuws/praktijkcursus-kerkmuziek-start-nieuw-orientatiejaar/).

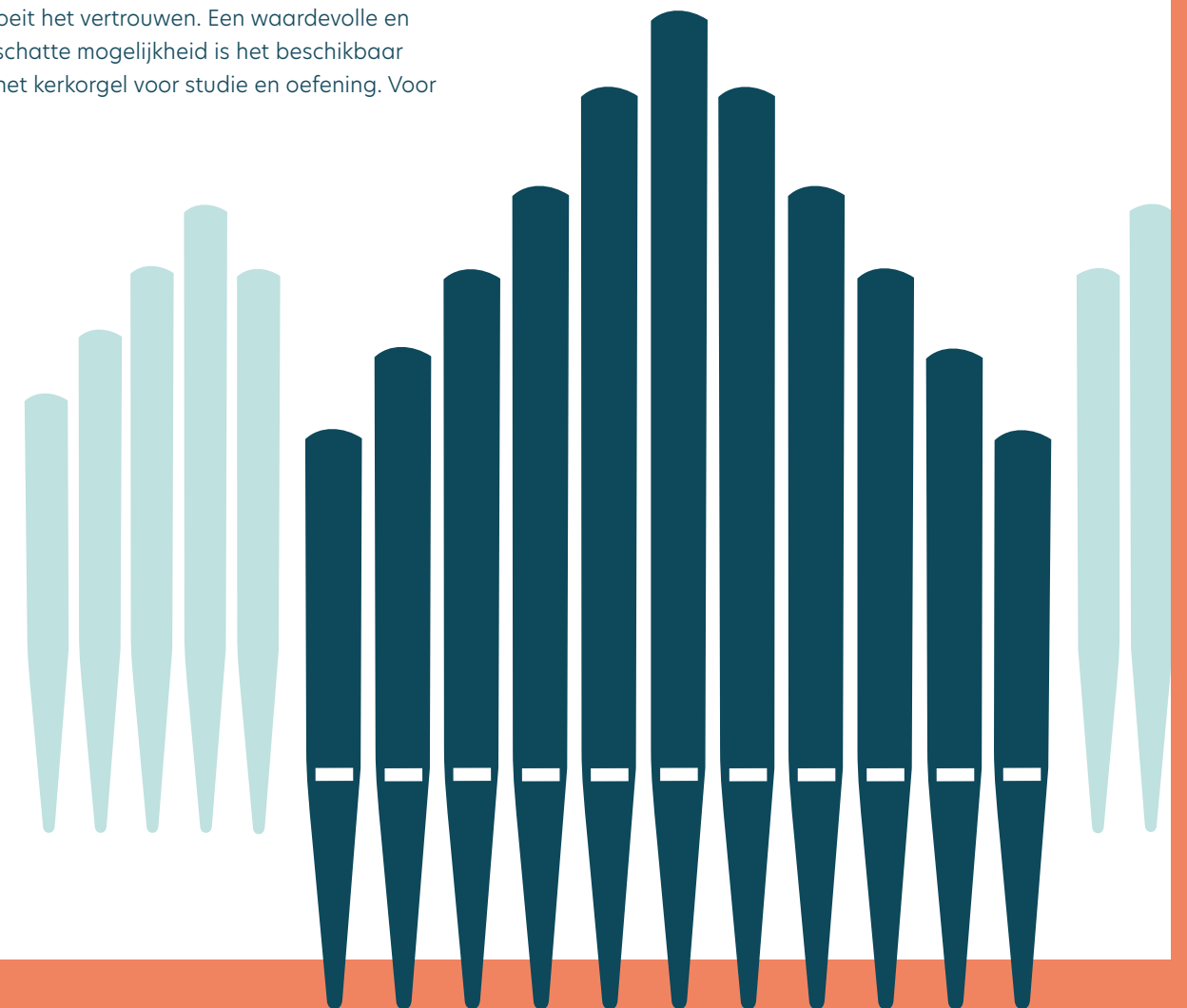
Daarbij verdient het betrekken van jonge musici speciale aandacht. Jong talent komt niet vanzelf, maar wil zich vaak wel inzetten, mits de drempel laag genoeg is. Actief contact met muziekscholen, docenten en conservatoria helpt om studenten te vinden die praktijkervaring zoeken. Door klein te beginnen, bijvoorbeeld met het begeleiden van één lied of samen met een ervaren organist, groeit het vertrouwen. Een waardevolle en vaak onderschatte mogelijkheid is het beschikbaar stellen van het kerkorgel voor studie en oefening. Voor

veel studenten is toegang tot een goed instrument niet vanzelfsprekend. Door hen die ruimte te bieden, ontstaat een natuurlijke band met de kerk en wordt de stap naar het begeleiden van diensten kleiner. Goede begeleiding, duidelijke afspraken en een passende vergoeding versterken deze betrokkenheid. Zo kan een gemeente niet alleen gebruikmaken van jong talent, maar ook bijdragen aan de ontwikkeling ervan.

Interkerkelijke samenwerking

Ook interkerkelijke samenwerking biedt perspectief. Door organisten te delen of diensten op elkaar af te stemmen, kan schaarse capaciteit efficiënter worden ingezet. Dat vraagt soms organisatorische aanpassingen, maar levert op termijn stabiliteit op.

Uiteindelijk vraagt het vraagstuk rond organisten om een combinatie van praktische oplossingen en een open houding. Gemeenten die bereid zijn om samen te werken, te investeren en flexibel te denken, blijken het best in staat om ook in deze tijd hun eredienst muzikaal te blijven ondersteunen.



Esther en Wim

In veel gemeenten staat het kerkbeheer onder druk. Vrijwilligers worden schaarser, taken complexer en de rek raakt eruit. We spreken met Esther en Wim over hoe een regionaal kerkelijk bureau kan helpen ruimte te maken door samen te werken en professionele ondersteuning te organiseren.

TEKST & BEELD WILNANDA HUKOM

Samenwerken rond kerkbeheer

Het regionaal kerkelijk bureau als nieuwe vorm voor regionale samenwerking is een gezamenlijk project van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk en VKB Kerkrentmeesters. Esther Reinders, teamleider bij de dienstenorganisatie op het gebied van educatie, onderzoek en ontwikkeling, legt uit hoe deze samenwerking tot stand kwam: "Classisteams zien landelijk dat gemeenten krimpen. Daarmee daalt ook het aantal beschikbare mensen die taken op zich nemen. De VKB signaleerde hetzelfde. Dat maakte dat we samen zijn gaan nadenken op welke manier gemeenten ontzorgd kunnen worden, zonder hun autonomie te verliezen."

Wim Oosterom, voormalig voorzitter van het GCBB en ook betrokken bij de projectgroep, herkent dat beeld. "Het begint bij een tekort aan vrijwilligers, maar het gaat verder. Het werk is ook ingewikkelder geworden. Banken, regelgeving, veiligheid: kerkrentmeesters vragen steeds vaker: hoe moet dit eigenlijk?" Daar komt een tweede ontwikkeling bij, benadrukt hij: "Er is best een nieuwe generatie, maar die wil geen uitvoerende administratie meer doen. Die wil best verantwoordelijkheid dragen, maar niet zelf in de boekhouding zitten."

Ruimte voor waar het echt om gaat

"Als er niets verandert, lopen gemeenten vast", schetst Esther. "Administratie, gebouwenbeheer, ledenregistratie: taken die misschien nu nog beheersbaar zijn, stapelen zich op tot een probleem." "Het risico is dat de vrijwilligers die er nog zijn, vooral bezig zijn met beheer", vult Wim aan. "Terwijl het uiteindelijk gaat om het geloofsleven. Daarom gebruiken we vaak het woord 'ontzorgen'. Die gedachte vormt de kern van het regionaal kerkelijk bureau. "We willen dat vrijwilligers weer ruimte krijgen om met kerk-zijn bezig te zijn", zegt Esther. "Daarvoor is ondersteuning nodig die verder gaat dan wat lokaal nog haalbaar is." Gemeenten kiezen zelf of zij zich aansluiten bij een regionaal kerkelijk bureau en welke taken zij daar onderbrengen. Esther: "We nemen niets af. Wat gemeenten zelf kunnen en willen blijven doen, moeten ze vooral blijven doen."

Complexe taken regionaal, eenvoudig werk lokaal

In het ontwerp is er bewust voor gekozen om complexe taken regionaal te laten uitvoeren, maar eenvoudige taken lokaal te houden. "Een

regionaal kerkelijk bureau gaat bijvoorbeeld geen collectebonnen verkopen", verduidelijkt Wim. "Door die taken lokaal te blijven doen zorg je dat de verbinding met de lokale gemeente in stand blijft. En juist complexe taken lenen zich voor een regionale aanpak."

Een belangrijk aspect van het regionaal kerkelijk bureau is dat het een uitvoerende organisatie is en geen bestuurstaken overneemt. "De lokale gemeente blijft opdrachtgever", legt Wim uit. "Aan de ene kant blijft daardoor de autonomie van de gemeente gewaarborgd, maar tegelijk zorgt een gezonde afstand er ook voor dat je elkaar kunt aanspreken op kwaliteit."

Schaal zorgt voor kwaliteit en continuïteit

Om kwaliteit en continuïteit te garanderen is het volgens Wim belangrijk niet te klein te denken. "We wilden een concept bedenken dat de komende vijf jaar, maar ook nog daarna blijft werken. Een samenwerking van vier of vijf gemeenten blijft kwetsbaar. Wij denken op termijn eerder aan een bureau voor 30, 40 of zelfs 50 gemeenten." Een groter bureau biedt mogelijkheden voor opleiding en ontwikkeling. "Je kunt investeren in mensen en ook ontwikkelingen zoals digitalisering of AI volgen. Dat lukt lokaal gewoon niet." "Het doel is dat bureau's stevig genoeg zijn om ook van elkaar te leren en zich te blijven ontwikkelen", voegt Esther toe. "Op die manier bouw je aan een breed kennisplatform."

Leren van de praktijk

Esther benadrukt dat de praktijk de belangrijkste inspiratiebron is: "We willen voorkomen dat we het van achter een bureau bedenken." De eerste ervaringen uit pilots laten zien dat samenwerking niet vanzelfsprekend is. "Waar mensen elkaar kennen, gaat het makkelijker. Waar dat niet zo is, moet je eerst investeren in relaties", legt Esther uit. "Ga gewoon eens bij de burens langs." Daar ligt volgens beiden dan ook de eerste stap. "En kijk eerlijk naar je eigen situatie", zegt Wim. "Kun je dit over vijf jaar nog volhouden?"

Het regionaal kerkelijk bureau is niet de oplossing voor alle problemen, maar als instrument voor ondersteuning is de potentie groot. Esther besluit: "Voor mij werkt dit als gemeenten zelf zeggen: dit helpt ons. Als er ruimte ontstaat om weer echt kerk te zijn. Daar doen we het voor."



Beluister
het gehele gesprek
als Podcast #40

Ook tot 40% subsidie voor de verduurzaming van uw kerk of verenigingsgebouw?

Veel kerkelijke organisaties vragen zich af of investeren in verduurzaming wel loont. Toch biedt juist dit kansen: structureel lagere energiekosten en een gebouw dat vaak breder inzetbaar is voor de gemeenschap. Met de DUMAVA subsidie neemt het Rijk een groot deel van de investering voor verduurzaming van kerk- en verenigingsgebouwen weg. Dat maakt verduurzamen financieel haalbaar én een realistische stap richting een toekomstbestendige exploitatie.

Belangrijk om te weten

- Deze subsidie geldt voor verschillende maatregelen, zoals isolatie van het dak, gevels, muren, vloeren, monumentenglas, voorzetramen en warmtepompen.
- De subsidie kan oplopen tot wel 40% van de projectkosten.
- Uitvoeringstijd is maximaal 4 jaar
- Begin juni 2026 aanvragen indienen (op=op!)
- De pastorie valt buiten de DUMAVA-subsidie, maar daar zijn andere subsidies voor

Komt uw kerk- of verenigingsgebouw dit jaar ook nog in aanmerking voor DUMAVA-subsidie?

Vul de Quick-Scan in en kom er direct achter of uw kerk- of verenigingsgebouw ook in aanmerking komt. Dit kan via www.subsidiegezocht.nl/quick-scan-dumava-regeling/ of via de QR-code. Liever direct persoonlijk contact? Dan kunt u vrijblijvend contact zoeken met Erik-Jan Koers via 06-44364950 of mailen naar dumava@subsidiegezocht.nl.



Protestantse Gemeente te Wieringerwerf / Kreileroord

Om kerk De Samenstroom in Wieringerwerf, Noord-Holland, klaar te maken voor de toekomst is het CvK bezig met verduurzaming van het gebouw. Het plan is om over te gaan op een hybride warmtepomp met zonnepanelen en energiezuinige airco's. Rob Doppenberg, kerkrentmeester, vertelt: Wij dachten dat we 20% subsidie zouden kunnen krijgen, maar door de inspanningen van SubsidieGezocht wordt dat zelfs 40%."



Bantsiliek (Protestantse gemeente Bant)

Voor het isoleren van alle wanden, vloeren en het dak en voor ledlampen voor de theaterverlichting in de Bantsiliek in Bant. Gerard van Tilburg, voorzitter van de exploitatiecommissie: "Ik zie kerken worstelen doordat ze de kennis niet in huis hebben om subsidiepotjes aan te spreken. Met SubsidieGezocht was het een schot in de roos."



Meer informatie en voorwaarden zijn te vinden via www.subsidiegezocht.nl/regelingen/dumava/

Barbara Lamain

Mozes, de 70 oudsten en jij...



Het maken van de begroting en de jaarrekening, het zorgdragen voor onderhoud van de gebouwen, een werkgeversrol ten opzichte van personeel en vrijwilligers in de kerk. Het is nogal een breed palet aan taken die op het bordje komen van de kerkrentmeester.

Misschien dat andere gemeenteleden of medekerkenraadsleden jou zien als 'alleskunner', terwijl de kans groot is dat je zelf echt wel voorkeuren hebt binnen het brede palet van taken. Het een doe je liever dan het ander. En dat is niet zo raar. We hebben allemaal onze eigen kennis, talenten, en competenties.

Ik weet niet of je je een beetje kunt verplaatsen in Mozes. Mozes de 'alleskunner': de militair leider, de organisator, de manager en de religieuze leider. Alles komt op zijn bordje, terwijl het eigenlijk teveel is voor één persoon. Qua agenda, qua wat je als gewoon mens kunt overzien en ongetwijfeld ook qua zijn voorkeuren, zijn kennis, talenten en competenties. De Bijbel is zo eerlijk en uit het leven gegrepen. Het wordt Mozes allemaal teveel. Hij klaagt bij God (Numeri 11: 10-15) en God geeft hem opdracht om zeventig oudsten aan te stellen om samen met hem het werk te doen

Barbara Lamain is predikant in de Protestantse Wijkgemeente Binnenstad-Vrijeban in Delft. Voor zij predikant werd was ze lange tijd werkzaam op het gebied van HR bij verschillende bedrijven. Vanuit deze achtergrond was Barbara tot begin 2024 lid van de Beleidscommissie Mensen (BCM) van de VKB.

en de last te dragen (Numeri 11:16-17). Het werk wordt verdeeld, over een grotere groep. Dat betekent dat Mozes dingen moet loslaten. Dat kan lastig zijn. En het betekent dat Mozes niet meer alles zelf hoeft te doen. Hij kan het werk verdelen, hij kan werk overdragen aan anderen, hij kan ook met anderen overleggen, profijt hebben van hun kennis, talenten en competenties.

Ook als kerkrentmeesters hoeven we niet alles zelf te doen. Er zijn 'vraagbaken' bij de VKB, er zijn mede-kerkrentmeesters in de eigen gemeente en elders, de classis is er, en wie weet nog meer...





schaapsound

40 JAAR

Nieuwe Kerk (Bethel) Zeist
GELUIDSINSTALLATIE

Met 2 luidsprekers goede spraak en muziek in de hele zaal!

Kerkgeluidsinstallaties | Presentatie/KerkTV | Akoestiek | Netwerk/wifi | Verlichting | Domotica

Zwolle | Ridderkerk | Biezeling | info@schaapsound.nl | Tel: 085 - 066 3333 | www.schaapsound.nl



GELD NODIG VOOR VERBOUWING OF VERDUURZAMING?

SKG

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

SKG biedt u:

- diverse financieringsmogelijkheden
- gunstige rentetarieven
- passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie op skggouda.nl

De cijfers op een rij:

De belangrijkste resultaten over 2025

'In verbinding zijn' was de titel van het jaarplan van VKB Kerkrentmeesters. We kunnen terugkijken op een jaar waarin we hebben ingezet op (meer) verbinding met onze leden onder andere door belangenbehartiging voor en advisering aan onze leden. De belangrijkste communicatiemiddelen en resultaten zetten we hier overzichtelijk op een rij. Het volledige jaarverslag over 2025 vind je op www.kerkrentmeester.nl/vereniging/vkb-vereniging-en-anbi/.

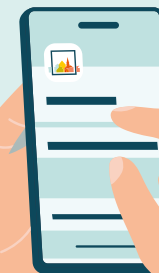
1349 (-8)

VKB-leden per 31 december 2025



2697 (+632)

VKB App-gebruikers per 31 december 2025



+32 (-8)

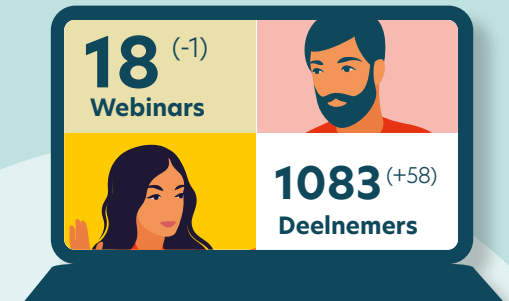
berichten per maand

18 (-1)

Webinars

1083 (+58)

Deelnemers



278 (+12)

Onderscheidingen in 2025



14

regiobijeenkomsten in 2025, met in totaal **475** deelnemers



(+89)

866

unieke luisteraars voor de podcastserie Collectieve Wijsheid in 2025



84 (+4)

unieke luisteraars gemiddeld per maand



3947 (-143)

Abonnees op Kerkbeheer per 31 december 2025

269 (-57)

Inhoudelijke adviesvragen



65 (+4)

VKB-partners per 31 december 2025



5727 (-86)

personen ontvingen gemiddeld per maand de VKB nieuwsbrief in 2025



Nieuw als kerkrentmeester? Bestel het gratis welkomstpakket

Scan de QR-code om te bestellen
of kijk op www.kerkrentmeester.nl/welkom



Een goede toekomst voor uw kerkgebouw?

Dat is onze uitdaging!

Het bezit van kerkelijk onroerend goed kan ingewikkelde en emotionele vragen opleveren. Sluiten de kerkgebouwen nog aan bij de wijze waarop u kerk wilt zijn? Soms zijn verkoop, een alternatieve bestemming of ontwikkeling van vastgoed een oplossing. Onze ervaren rentmeesters adviseren, bemiddelen bij aan- en verkoop en taxeren kerkgebouwen en ander kerkelijk vastgoed. Wat kunnen zij voor u betekenen?

**Uw rentmeester en makelaar
in kerkelijk onroerend goed**



KKG Adviseurs
Rentmeesters & Makelaars
SilasGroep.nl/kkg-adviseurs
T 085 - 890 21 10

KKG Adviseurs is onderdeel van de Silas Groep

Verenigingsnieuws

Even voorstellen: Dieneke van Os



Op 21 maart is Dieneke van Os als nieuw bestuurslid voor VKB Kerkrentmeesters aan de ledenraad voorgesteld. Dieneke vult vacature op, die door het afscheid van mr. Piet van den Boogaart was ontstaan. Dieneke is al enkele jaren actief als ouderling-kerkrentmeester en penningmeester in de Protestantse Gemeente Oegstgeest. Vanuit die praktijkervaring kent zij het kerkbeheer van dichtbij en weet zij goed wat er lokaal speelt.

In haar professionele loopbaan heeft zij een brede bestuurlijke en organisatorische achtergrond opgebouwd. Zij is begonnen als fysiotherapeut met een eigen praktijk, en heeft zich daarna ontwikkeld richting management en beleid in de zorgsector, onder andere in de verpleeghuiszorg en bij landelijke organisaties zoals de KNMG. In de zorg heeft ze veel ervaring opgedaan met verenigingen met een ondersteunend bureau.

Die combinatie van praktijkervaring in de kerk, bestuurlijke ervaring en kennis van organisatievraagstukken maakt haar een waardevolle aanvulling voor het bestuur van de VKB. Tevens zal Dieneke namens het bestuur toetreden tot de Commissie Orgelzaken (COZ). Wij zijn dankbaar dat zij haar kennis en betrokkenheid wil inzetten voor de VKB en voor het kerkbeheer in de breedte. We wensen haar een goede tijd in ons midden toe.

Financieel jaarverslag 2025 vastgesteld door de ledenraad

Op dinsdag 9 juni heeft de ledenraad het financieel jaarverslag 2025 vastgesteld en kennisgenomen van de bevindingen van de accountant. Daarna verleende zij het bestuur decharge voor het gevoerde beleid, waarna penningmeester Huib van der Burg na 12 jaar trouwe dienst het stokje aan de nieuwe penningmeester André Lorier heeft overgedragen.

De vereniging sloot dit verkorte verslagjaar van negen maanden van 2025 nagenoeg geheel volgens begroting af. Het jaarverslag 2025 is inmiddels beschikbaar en te raadplegen via onze website (www.kerkrentmeester.nl/vereniging/vkb-vereniging-en-anbi/).

COLOFON

Kerkbeheer is het magazine van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN (VKB). Je vindt hier veel informatie over relevante onderwerpen voor kerkrentmeesters en over kerkbeheer. Ook fungeert het blad als orgaan van de VKB, als vereniging van bijna alle kerkrentmeesters binnen de Protestantse Kerk.

Jaargang 26, nummer 3, mei/juni 2026 | ISSN: 1568-8712 | Verschijnt 6x per jaar | Oplage: 4.400 ex.

Administratie en redactie

VKB Bureau | Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht | Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht | E-mail: info@kerkrentmeester.nl | Telefoon: 078 - 639 36 66 | www.kerkrentmeester.nl

Abonnementen

Abonnementsprijs voor betaalde abonnementen is €48,50 per jaar (excl. 9 procent btw). Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum.

Ontwerp

Buro Dirigo, Haarlem

Druk

Verloop drukkerij, Alblasterdam

VKB

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB). De VKB rust kerkrentmeesters toe, faciliteert onderling contact tussen kerkrentmeesters, ontzorgt christelijke kerkgemeenschappen bij beheertaken en fungeert als kennisinstituut.

Bestuur

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer (voorzitter), drs. A.J. Lorier RC, Alphen aan den Rijn (penningmeester), K. Sommer-de Vries, Amerongen (secretaris), ir. G.G. van Dijk, Rotterdam (vice-voorzitter), L. Kramer, Dronten (2e penningmeester), drs. H. van der Burg, Westerbroek (lid), D. van Os, Oegstgeest (lid)

Ereleden

D.G. Bijl, mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.E. Schelling, hoofdredacteur, W.J. Hukom, eindredacteur en N.J.M. de Jong

Communicatieraad

K. Sommer-de Vries (voorzitter), Y. Teitsma, N. Plomp, J. Wondergem, R. Eilander en J. Holsappel

© juni 2026

Omslagfoto

Het kerkelijk bureau van de Martiniker in Sneek (Beeld: Wilnanda Hukom)

Hoe verzeker je de viering van het samenkomen?

Elke kerk heeft een unieke betekenis. Stille en reflectie gaan er hand in hand met vreugde en vieren. Zo'n plek waar de ziel thuis komt is onvervangbaar. Maar niet onverzekerbaar, want met de specialistische kennis van Donatus wordt de herbouwwaarde van uw kerk nauwkeurig getaxeerd en verzekerd. Daarbij kunt u rekenen op deskundig preventieadvies. In geval van schade treden we daadkrachtig op en nemen we u veel werk uit handen. Zo blijft uw kerk verzekerd van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten.

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl


donatus

verzekert kerken en monumenten

fjellet
samenwerking op een hoger plan



Wij helpen je kerk digitaal samenwerken met Microsoft 365!

fjellet.nl/kb

vka vankooten architectuur



nieuwbouw | verbouw | interieurontwerp
www.kerkarchitect.nl

Blijk van waardering

Ononderscheidingen

Als blijk van waardering voor hun jarenlange inzet kregen de volgende personen in de afgelopen periode een VKB of PKN onderscheiding uitgereikt.

VKB Onderscheidingen

Jan van der Molen

Groningen
47 jaar archivaris

Johannes Karel Quirijns

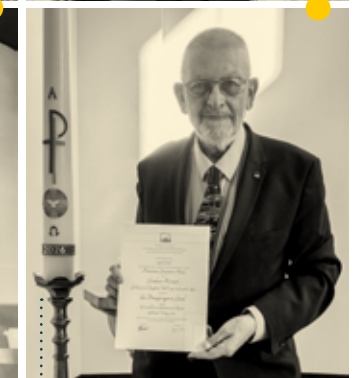
Sprang, ruim 40 jaar ouderling, ouderling-kerkrentmeester, ledenadministrateur

Cornelis Johannes Roubos

Sprang, ruim 40 jaar notabel (later commissie van advies en bijstand)

Marcelis Wagemakers

Sprang, ruim 40 jaar notabel (later commissie van advies en bijstand)



Teunis Mari Vos

Sprang, bijna 60 jaar notabel, kerkvoogd, archivaris

Hendrikus Elebertus Hamberg

Hardenberg-Heemse, 50 jaar organist

Frank Christian Alexander van der Meulen

Assen, 40 jaar organist

Graham Kennett

Breda
40 jaar organist

● Goud met briljant

● Goud

● Zilver

● Brons

● Erepenning

Solidariteitskas:
subsidie voor toekomstgerichte gemeenten



Met steun uit de Solidariteitskas sloegen de gemeenten Uden-Veghel en Cuijk de handen ineen. Zo investeren ze samen in de toekomst van de kerk.

Bekijk alle subsidiemogelijkheden op protestantsekerk.nl/solidariteitskas

- Goud met briljant
- Goud
- Zilver
- Brons
- Erepenning

Herman Frits Koops
Ootmarsum
40 jaar organist



Arjen Veenman
Bleiswijk
25 jaar organist



Bertus van der Wouden
Nieuwerkerk aan den IJssel
25 jaar koster-beheerder



Lubbertus Winter
Vollenhove-Sint Jansklooster
meer dan 20 jaar voorzitter
Diaconie, CvK en Kerkenraad



Jan Dirk Nicolai
Den Helder
40 jaar organist



Willem van de Pol
Zwardebreek-Terschuur
25 jaar koster



Harm Timmer
Gasselte
meer dan 25 jaar organist

Marjan van der Sar-Lindemulder Nagele
25 jaar koster



Herman Boerman
Hardenberg-Heemse
25 jaar organist



Pieter Pilon
Winsum-Halfambt
26 jaar organist



Niet op de foto, wel onderscheiden
• Willem van Beek, Lopik,
Zilver: 25 jaar organist



Henk Koster
Winsum-Halfambt
28 jaar organist



Bouke Sieperda
Burchwert-Hartwert-Hichtum
25 jaar beheer kerkhoven



Petronella Wilhemina Stam Angeren
35 jaar organist

PKN Onderscheidingen

Nicoline Griffioen-Bruijn
Amersfoort, 40 jaar leiding
kindernevendienst



Lisabeth Christina Schuurman-Florissen
Bemmel, meer dan 30 jaar
ouderling-kerkrentmeester
en leiding kindernevendienst



Liesje Manders-Willemsen
Bemmel, meer dan 30 jaar
scriba, ouderling-kerkrent-
meester en lid pastorale
bezoekgroep



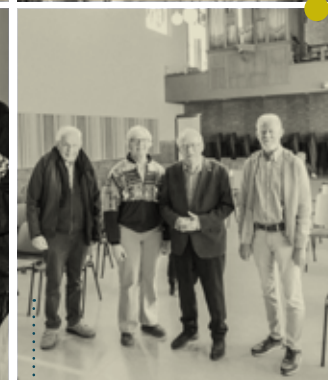
Arend Foppo Appelhof
Amstelveen Buitenveldert
60 jaar diverse functies



Jan Jacobus van Zelderen
Gerkesklooster-Stroobos
38 jaar diaken en ouderling



Pieter Hendrik Harke Hiemstra Haaksbergen-
Burse, ruim 25 jaar diverse
functies



Hendrik Johan ter Horst
Arnhem
50 jaar organist



Adrianus Stortenbeker
Rhoon, 50 jaar organisten
diverse andere functies

Met aandacht meer rendement

TFH Holland Group investeert in MKB-ondernemingen met aantoonbaar financieel trackrecord. We bouwen actief mee aan het succes van deze bedrijven. Deze aandacht loont; onze eerdere fondsen zijn daar het bewijs van. En dus presenteren wij met trots ons nieuwe fonds:

Beleg mee in het TFH Active Growth Fund

- Jaarlijks dividenduitkeringen
- Geregistreerd bij AFM; fondsbeheerder staat onder doorlopend toezicht
- Spreiding over 12 bedrijven
- In Technologie, Voeding en Zorg
- Deelname vanaf €100.000

Beleggen brengt risico's met zich mee. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.

JAARLIJKS
11%
VERWACHT
RENDEMENT NA
WINSTDELING



We lichten graag alles toe in een persoonlijk gesprek. Bel 013 203 26 28. Of scan de qr-code voor meer informatie of kijk op www.tfh-holland.nl



TFH
Holland
Group

Volgende keer in Kerkbeheer ...

... staan we uitgebreid stil bij ons netwerk van adviseurs en partners in de kerk. Kerkbeheer kent uiteenlopende vraagstukken en specialismen, en onze partners kunnen colleges daarin van dienst zijn. Naast een uitgebreid overzicht van onze partners, bekijken we de kerk eens langs het vraagstuk van goede akoestiek en verstaanbaarheid en geven we je een kijkje in de nieuwe kantoorlocatie van VKB Kerkrentmeesters.



**"Dus troost
elkaar en
wees elkaar
tot steun, zoals
u trouwens
al doet."**

1 Tessalonicenzen
5:11



8 september (19.30 uur)

- Webinar: Meerjarenraming opstellen in FRIS

10 november (19.30 uur)

- Webinar: Fiscale actualiteiten voor kerken

Voor het actuele aanbod webinars kijk je op www.kerkrentmeester.nl/vkb-academy/ of in de agenda op onze website.

UITGELICHT

22 september (19.30 uur)

- Webinar: Samenwerken in de regio: van kwetsbaarheid naar continuïteit

Staat de continuïteit van beheertaken in jouw gemeente onder druk? Je bent niet de enige. In steeds meer gemeenten komen kwetsbare situaties aan het licht: vergrijzing, taken die complexer worden en afhankelijkheid van enkele vrijwilligers maken het uitvoeren van beheertaken steeds lastiger. Hoe borg je de continuïteit? En welke oplossingen zijn er als het niet meer vanzelf gaat?

Tijdens dit webinar brengen we knelpunten en risico's gezamenlijk in kaart, delen we praktische oplossingsrichtingen, laten we zien hoe regionale samenwerking kan werken en verkennen we hoe begeleiding en implementatie mogelijk is, samen met VKB Kerkrentmeesters, de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk en VKB-partners.

Meer informatie en aanmelden:
www.kerkrentmeester.nl/agenda_item/webinar-samenwerken-in-de-regio

MARSH



Benefits that truly benefit

VKB Verzekeringen

De VKB biedt in samenwerking met Marsh een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schades melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en geldswaardenverzekering
- Cyberverzekering

Uw contactpersonen

Dimfie van Sundert
06 155 89 596
info.vkb@mmc.com

Chung Man Luong
06 255 13 575
info.vkb@mmc.com

